

V. Topuzov

PROBLEMS OF REFORM OF GOVERNMENTAL DECENTRALIZATION IN UKRAINE

The article deals with the governmental decentralization in Ukraine; it studies association of territorial communities and increasing their own financial capabilities, as a result of decentralization. An analysis of the reform of local self-government at the basic level – the association of territorial communities is conducted.

The article studies the theoretical principles of decentralization, systematizes its forms and tools, summarizing the conclusions of the leading scientists in this field. The author identifies the key advantages and disadvantages of decentralization in Ukraine along with revealing related threats. Based on the analysis, the concept of decentralization of power is defined, and it is proposed to conduct a list of actions for the proper functioning of local authorities.

Modern research in the field of reforming public authorities and local self-government is analyzed. The historical aspect, which created the need for reform of local self-government, is considered. The experience of governmental reform in other countries and its impact on Ukraine is presented. Based on the analysis, the concept of decentralization of power is defined, it is proposed to conduct a list of actions for the proper functioning of local government.

Considered acts adopted under the reform. As a result, the process of decentralization needs a careful complex approach by qualified persons and understanding of capabilities by the local communities.

Importance of implementation of the reform of decentralization of power for development of Ukraine as democratic constitutional state is proved. The legislative framework for implementation of the reform of decentralization of power is analyzed.

The necessity of carrying out constructive changes in the functioning of local government is substantiated.

An approach to scientific capability analysis is proposed newly formed territorial communities can be used to develop systemic mechanism to ensure the formation of capable territorial communities and their further development, improving the implementation of reforms with decentralization in Ukraine.

The components of the implementation of decentralization of power are given, namely, the development of political, legal, organizational and economic components.

Key words: decentralization of power, local government, territorial communities, state.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2020 р.

УДК 347.919.3:341.62

К. С. Токарєва

ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ В МЕДІАЦІЇ

Статтю присвячено аналізу проблеми нормативної регламентації принципу конфіденційності медіації в Україні. Для успішної процедури посередництва важливим

є повна відкритість учасників та впевненість у належному захисті відомостей, які стають відомі в процесі її здійснення. Тому правова регламентація таємниці медіації повинна бути досконалою, оскільки це основний чинник становлення довіри суспільства до нового інституту мирного вирішення спорів. Автором досліджено підходи до розуміння поняття «конфіденційність». Проаналізовано міжнародну регламентацію принципу конфіденційності медіації та зарубіжний досвід його закріплення у нормативно-правових актах. Встановлено, що чинне вітчизняне законодавство та законопроект про медіацію не містить достатніх гарантій реалізації та забезпечення принципу конфіденційності. Зроблено висновок про високий рівень загрози зловживань у сфері реалізації конфіденційності медіації. Автором визначено потребу у розумному обмеженні нерозголошення таємниці медіації за певних умов та запропоновано основні напрями вдосконалення нормативної регламентації принципу конфіденційності медіації.

Ключові слова: медіація, принципи медіації, конфіденційність, регламентація, імунітет свідка, таємниця медіації.

DOI 10.34079/2226-3047-2020-11-20-80-90

Постановка проблеми. Конфіденційність медіації розглядають переважно як її основну перевагу перед гласним та публічним судовим процесом. Загальновідомо, що конфіденційність полягає у нерозголошенні певних відомостей за певних умов відповідно до сфери суспільних відносин, де вона передбачена. У липні 2020 року в першому читанні було прийнято Проект Закону України «Про медіацію» від 19 травня 2020 року № 3504 (Проект Закону України Про медіацію, 2020), який має суттєві недоліки та потребує доповнень в частині регламентації принципу конфіденційності, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Конфіденційність в медіації не є абсолютною і, хоча необхідність нормативного закріплення цього принципу очевидна, його застосування часто призводить до неоднакових, іноді небажаних результатів. Реалізація принципу нерозголошення інформації, отриманої в процесі медіації, часто є важливою проблемою у державах, де медіації знаходиться в стані зародження (Laubscher, 2018). До таких держав варто віднести Україну, де ведеться багаторічна законопроектна робота в сфері медіації. Нормативна регламентація принципу конфіденційності медіації повинна бути досконалою, оскільки це сприятиме становленню довіри суспільства до нового способу захисту своїх інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Достатньо ґрунтовні дослідження принципу конфіденційності та його реалізації у процесі медіації містять праці таких науковців як А. В. Бригінець, В. А. Малига, В. Л. Станкевич, А. В. Біцай, Г. О. Огренчук, К. А. Шумова, Н. А. Мазаракі, Є. В. Леошкевич Е та інших. Водночас, враховуючи нові законодавчі ініціативи щодо впровадження інституту медіації в Україні, актуальним залишається питання ефективного регулювання принципу конфіденційності посередництва в сучасних умовах.

Метою статті є чітке визначення основних аспектів принципу конфіденційності медіації для подальшого його включення до майбутнього закону про медіацію та дослідження розумних обмежень конфіденційності в медіації.

Виклад основного матеріалу. Загальне поняття конфіденційності можна розглядати у вузькому та широкому значеннях. У вузькому розумінні конфіденційність являє собою особливу властивість інформації, яка характеризується унеможливленням її публічності. Тоді як в широкому розумінні – це певний стан, що утворюється

сукупністю засобів захисту задля збереження та використання інформації, які регламентуються особливим порядком доступу до неї для визначеного кола осіб та у встановлені терміни (Бригінець, 2018, с.183). Досліджуючи конфіденційність як юридичну категорію, В. А. Малига та В. Л. Станкевич (Малига та Станкевич, 2012, с.26-27) визначають основними її характеристиками довіру та секретність. Довіра полягає у наявності таких аспектів як повна відкритість клієнта перед юристом, правдивості юриста перед клієнтом та певних моральних якостей юриста та клієнта. Крім цього, існує відповідальність за порушення конфіденційності, яка може бути закріплена на законодавчому рівні або впливати з договору.

Конфіденційність є одним із принципів медіації, зміст якого, як вказує А. В. Біцай (Біцай, 2015, с.248-249) варто розглядати на внутрішньому та зовнішньому рівнях. На внутрішньому рівні принцип конфіденційності медіації полягає у тому, що сторони, медіатор та інші особи, які присутні під час здійснення процедури, не можуть розголошувати інформацію, отриману в рамках процедури, за винятком наявності згоди сторін на використання чи оприлюднення такої інформації (її частин). На зовнішньому рівні конфіденційність медіації полягає в наступному: 1) не підлягає розголошенню факт звернення сторін до медіації; 2) медіація проводиться «за закритими дверима» без третіх осіб, якщо інше не визначено договором про проведення процедури; 3) медіатор не може бути допитаний в якості свідка щодо інформації (відомостей), яка стала йому відома під час надання послуг медіації, крім встановлених законом винятків; 3) медіатор не може бути представником однієї зі сторін медіації у тій самій справі, з приводу того самого предмета і між тими ж сторонами у суді.

Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 року (Directive 2008/52/EC of the European Parliament..., 2008) наголошує на важливості конфіденційності в процесі медіації. У ст. 7 Директиви визначено: «держави-члени повинні гарантувати, що, якщо сторони вирішать інше, то ні посередники, ні особи, які беруть участь в медіації, не зобов'язані давати показання в цивільному чи комерційному судовому розгляді або під час арбітражного розгляду щодо інформації, яка стала відома у зв'язку із процесом медіації». Винятками із принципу конфіденційності є: коли розголошення необхідне для громадського порядку в державі, особливо для забезпечення захисту першочергових інтересів дітей або для запобігання будь-якого посягання на фізичну або психологічну безпеку людини; коли оприлюднення змісту угоди, досягнутої за допомогою медіації, необхідне для її виконання.

Принцип конфіденційності має велике значення для інституту медіації. Ефективне посередництво вимагає відвертості, яку гарантує конфіденційність, оскільки медіатор повинен визначити реальні позиції та інтереси сторін. Медіатор повинен залишатися нейтральним – можливість його подальшої участі у судовому процесі з приводу зменшує рівень довіри сторін до нього. Показання медіатора в суді неминуче надаватимуть перевагу одній зі сторін, що суперечить принципу неупередженості медіатора. Конфіденційність залишається головним стимулом для громадян обрати альтернативний спосіб вирішення спорів – медіацію. Насамкінець, медіатори та організації, які надають послуги з медіації, потребують захисту від переслідування та втручання у їхню професійну діяльність за аналогією з іншими представниками юридичних професій (Freedman and Prigoff, 1986, с.38).

Варто визначити, що на сьогодні чинне правове регулювання медіації як соціальної послуги в Україні, не містить достатніх гарантій для забезпечення принципу конфіденційності. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації),

затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 17 серпня 2016 року № 892 (Міністерство соціальної політики України, 2016), встановлює, що суб'єкт, який надає соціальну послугу медіації вживає захисту щодо захисту персональних даних відповідно до вимог законодавства про захист персональних даних, а отримувачі соціальної послуги обов'язково ознайомлюються із заходами дотримання принципу конфіденційності. Стандартом не передбачено імунітет свідка для посередника (медіатора), який надає соціальну послугу, та не встановлено межі конфіденційності, тобто винятки, які допускають розголошення відомостей, отриманих в процесі медіації. Заходи забезпечення принципу конфіденційності потребують конкретизації, оскільки досліджуваний принцип робить медіацію найбільш привабливою для споживачів.

Натомість позитивним аспектом слід відзначити, що чинні процесуальні кодекси, крім кримінального, містять норму, відповідно до якої особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням послуг посередництва (медіації) під час проведення позасудового врегулювання спору, не можуть бути допитані про такі відомості як свідки. Кримінальний процесуальний кодекс України (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012) не використовує термінів «посередництво» та «медіація», тоді як у ст. 65 передбачено імунітет свідка для осіб, що брали участь в укладенні та виконанні угоди про примирення в кримінальному провадженні. Вбачається доцільним доповнити перелік осіб, які не можуть бути допитані як свідки у кримінальному процесі, посередником (медіатором), оскільки останній проект Закону «Про медіацію» включає кримінальне провадження до сфери застосування медіації. В цілому, примирення між підозрюваним, обвинуваченим та потерпілим (відновне правосуддя) є актуальним напрямком розвитку громадянського суспільства в Україні.

Вищезгаданий проект Закону «Про медіацію» № 3504 від 19 травня 2020 року (Проект Закону України Про медіацію, 2020) винятками принципу конфіденційності встановлює необхідність розкриття інформації для запобігання заподіяння шкоди фізичному чи психічному здоров'ю особи або вчиненню кримінального правопорушення. Передбачено, що коли медіатор отримав від однієї із сторін інформацію, яка стосується медіації, він може розкрити таку інформацію іншій стороні тільки за згодою сторони, яка надала таку інформацію. За порушення принципу конфіденційності учасники процесу, відповідно до положень проекту, несуть відповідальність, передбачену законом або договором про проведення медіації. На нашу думку, суттєвими недоліками такої регламентації є:

— занадто вузький перелік випадків, в яких межі принципу конфіденційності може бути ігноровано;

— не передбачено конкретні заходи відповідальності сторін та медіатора за розголошення інформації, яка стала відома їм в процесі медіації, без згоди сторін.

Важкою для реалізації вбачається норма, відповідно до якої медіатор повинен постійно узгоджувати із кожною зі сторін конфіденційність інформації, яку він може розголошувати протилежній стороні спору. Незрозуміло, яким чином медіатор зможе захистити себе від необґрунтованих звинувачень у порушенні принципу конфіденційності, оскільки процедура не протоколюється та не фіксується технічними засобами. У даному випадку ми погоджуємося з думкою Г. О. Огречук (Огречук, 2016, с.10), яка пропонує встановити «презумпцію неконфіденційності інформації, отриманої посередником в процесі медіації, для сторін цього процесу». Така презумпція полягає у тому, що, якщо не було домовленостей про інше, медіатор має право повідомити інформацію, отриману від однієї сторони процесу медіації, іншій

стороні. Медіація має на меті виявити справжні наміри сторін, що неможливо без повідомлення однієї сторони про прагнення та претензії іншої в повному обсязі.

З метою моделювання ефективного законодавчого визначення принципу конфіденційності медіації в Україні слід звернутися до зарубіжного досвіду такого регулювання. Наприклад, іспанське законодавство виділяє такі винятки з принципу конфіденційності процедури медіації: коли сторони погодилися зробити публічною інформацію про проведення процедури медіації або деяких її аспектів; коли необхідно примусово виконати угоду за результатами проведення медіації (Шумова, 2015а, с.143).

В Росії таємниця медіації відноситься до відносно професійних таємниць, тобто передбачено можливі випадки правомірного розголошення професійної таємниці медіаторів. Винятком із принципу конфіденційності встановлено наявність згоди обох сторін медіації та медіатора розкрити інформацію, що становить професійну таємницю. Водночас під час розгляду спору в арбітражному суді або суді загальної юрисдикції медіатор, який координував процес медіації, не може бути допитаний як свідок (Леонкевич, 2016, с.304-305). У Законі Республіки Білорусь «Про медіацію» від 12 липня 2013 року № 58-З (Закон Республіки Беларусь О медиации, 2013) вказано, що усі інформація щодо медіації є конфіденційною, крім відомостей про укладання угоди за результатами та припинення медіації. Крім цього, цікавою є норма, відповідно до якої сторони, медіатор, а також інші особи, які брали участь в медіації, незалежно від того, чи пов'язані судовий розгляд або третейський розгляд зі спором, який був предметом медіації, не мають права посилатися в ході судового або третейського розгляду на інформацію, отриману в ході медіації, про: думки та пропозиції, висловлені однією зі сторін щодо можливого врегулювання спору; про готовність однієї зі сторін прийняти пропозицію іншої щодо вирішення спору; заяви та зізнання, зроблені однією зі сторін.

У ст. 10 Закону Грузії «Про медіацію» від 18 вересня 2019 року (Закон Грузії О медиации, 2019) визначено порівняно найширший перелік винятків із застосування принципу конфіденційності. Так, конфіденційність медіації не діє: 1) за необхідності захисту життя чи здоров'я, забезпечення свободи особи або захисту найкращих інтересів неповнолітнього; 2) у випадку надання інформації для підтвердження факту укладання угоди за результатами медіації, коли друга сторона заперечує або заперечує зазначений факт; 3) у випадку, коли сторона зобов'язана виконати взяте на себе до початку процесу медіації правове зобов'язання щодо розголошення інформації, яка стала відомою іншій стороні в ході процесу медіації, з урахуванням того, що інформація підлягає розголошенню в максимально обмеженому обсязі; 4) коли розголошення інформації передбачено рішенням суду або іншим рішенням, що має обов'язкову юридичну силу; 5) коли розголошення інформації необхідно для розслідування особливо тяжких злочинів; 6) коли розголошення змісту угоди за результатами медіації необхідне для її виконання в добровільному або примусовому порядку тощо.

Закон Республіки Казахстан «Про медіацію» від 28 січня 2011 року № 401-IV (Закон Республіки Казахстан О медиации, 2011) встановлює, що учасники медіації не мають права розголошувати відомості, які стали відомі їм у процесі медіації, без письмового дозволу сторони медіації, яка надала цю інформацію. Медіатор не може бути допитаний як свідок про відомості, які стали йому відомі під час медіації, за винятком випадків, передбачених законом. Розголошення учасником медіації відомостей, які стали йому відомі під час медіації, без дозволу сторони медіації, яка надала цю інформацію, тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Тож, регулювання обсягу принципу конфіденційності не має встановленого зразку та залежить від вимог національного законодавства і мети, яку кожна держава

прагне досягти за допомогою впровадження медіації до своєї правової системи. Вочевидь, винятки із принципу конфіденційності медіації повинні бути справедливими. Окрім розголошення з метою запобігання вчинення правопорушення та розголошення за взаємною згодою сторін, обмеження принципу конфіденційності буде справедливим, коли сторони прагнуть притягнути до відповідальності медіатора за неналежне виконання своїх обов'язків чи привести у виконання угоду за результатами медіації, довести її недійсність через порушення принципів медіації в її процесі (наприклад, довести примусове укладення угоди) (Мазараки, 2017, с.31).

Медіація може бути ефективним інструментом вирішення спорів, якщо інформація захищена належним чином. Разом з цим, принцип конфіденційності може стати способом зловживань. Наприклад, коли певне підприємство намагається приховати потенційно шкідливий продукт і пропонує іншій стороні врегулювати спір за допомогою медіації, тим самим уникнувши розголошення певної інформації про небезпеку конкретного товару або продукту. Деякі сторони можуть недобросовісно використовувати свої права в медіації, використовуючи процедуру як спосіб ізоляції сторін зі слабкою позицією (Полищук, 2020.).

В контексті забезпечення розумності принципу конфіденційності важливу роль відіграють не лише правові норми, а й укладення договору про проведення медіації, який детально описуватиме обов'язки щодо збереження конфіденційності отриманих під час процесу відомостей та відповідальність за її порушення. Дійсно нейтральний посередник, акредитований при провідних центрах медіації, не зацікавлений в несанкціонованому розкритті конфіденційної інформації через заподіяння репутаційного шкоди. Медіатор повинен докладати максимум зусиль для того, щоб його записи були недоступні для читання сторонами, або ж відповідно до своїх можливостей утримується від ведення будь-яких записів. Окремо може укладатися договір про конфіденційність, який передбачає обов'язок медіатора не розголошувати третім особам відомості, які він отримав під час проведення посередництва (Шумова, 2015b, с.51-52). Це створює додаткові гарантії захисту сторін від порушення принципу конфіденційності, тому можливість укладення договору про конфіденційність повинна бути передбачена у профільному законі про медіацію з метою підвищення обізнаності суспільства про можливі способи захисту своїх прав.

На нашу думку, для вдосконалення механізму реалізації принципу конфіденційності медіації потрібно звернутися до деяких положень щодо адвокатської таємниці. Зокрема, ч. 4 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI (Закон України Про адвокатуру та адвокатську діяльність, 2012) визначає, що у випадку пред'явлення клієнтом вимог до адвоката щодо адвокатської діяльності адвокат звільняється від обов'язку збереження адвокатської таємниці в межах, які необхідні для захисту його прав та інтересів. Аналогічну правову норму слід передбачити в майбутньому законі про медіацію або доповнити нею останній проект такого закону, оскільки не передбачено жодного механізму захисту прав та інтересів медіатора.

Можливим варіантом вирішення питання щодо захисту учасників медіації у випадку порушення її правил іншим учасником є встановлення фіксування процедури технічними засобами. Це не порушуватиме принцип конфіденційності, оскільки записами будуть володіти як медіатор, так і кожна сторона окремо, при цьому відповідальність за поширення таких записів наставатиме така ж, як і за оприлюднення інформації щодо медіації будь-яким іншим шляхом. Це дозволить реально оцінювати добросовісність сторін спору та професійність медіатора у випадку їх звернення до суду щодо, наприклад, визнання угоди за результатами медіації недійсною.

У ст. 66 Правил адвокатської етики (З'їзд адвокатів України, 2017) закріплено: «за порушення Правил адвокатської етики до адвоката можуть бути застосовані заходи дисциплінарної відповідальності в порядку, передбаченому законом, а також рішеннями З'їзду, актами Ради адвокатів України, Національної асоціації адвокатів України». Оскільки самоврядування медіаторів не має чіткої ієрархії та існує значна кількість організацій, які здійснюють підготовку медіаторів та організують надання послуг медіації, порушення медіатором принципу конфіденційності може тягнути за собою дисциплінарну відповідальність за рішенням організації медіаторів, членом якої він є.

Висновки. Тож, конфіденційність є перевагою медіації, однак може стати способом численних зловживань з боку її учасників. На підставі вищевикладеного, можемо виокремити такі напрями вдосконалення нормативної регламентації принципу конфіденційності медіації:

1) розширення переліку винятків із принципу конфіденційності, визначеному проектом Закону «Про медіацію». Зокрема, необхідно передбачити можливість розголошення отриманої інформації у випадках, коли: розголошення необхідне для дотримання публічного порядку в державі, для забезпечення захисту першочергових інтересів дітей або для запобігання будь-якого посягання на фізичну або психологічну безпеку людини; для запобігання скоєння будь-якого правопорушення; оприлюднення змісту угоди, досягнутої за допомогою медіації, необхідне для її виконання; між сторонами та медіатором виник спір щодо професійності останнього. Звільнення від обов'язку збереження таємниці медіації є чи не єдиним шляхом для захисту своїх прав та інтересів медіатором. При цьому можливим варіантом вирішення питання щодо захисту учасників медіації у випадку порушення її правил іншим учасником є встановлення фіксування процедури технічними засобами;

2) створення імунітету свідка для медіатора, що сприятиме становленню довірчих відносин між учасниками медіації. Вбачається доцільним доповнити перелік осіб, які не можуть бути допитані як свідки у кримінальному процесі, посередником (медіатором);

3) визначення конкретних заходів відповідальності сторін та медіатора за розголошення інформації, яка стала відома їм в процесі медіації, без згоди сторін. Наприклад, для медіатора – дисциплінарна відповідальність в межах організації медіаторів, членом якої він є;

4) передбачити у профільному законі можливість учасників медіації укладати окремі договір про конфіденційність.

Бібліографічний список

- Біцай, А.В., 2015. Дотримання конфіденційності посередництва адвокатом-медіатором в Україні. *Часопис Київського університету права*, 1, с.248-251.
- Бригінець, А.В., 2018. *Правове забезпечення конфіденційності у фінансово-правових відносинах*. Канд. юрид. наук. Дисертація. Науково-дослідний інститут публічного права. Київ.
- Закон Грузії О медиации №4954, 2019. *Законодательный Вестник Грузии*. [онлайн] Доступно: <<https://matsne.gov.ge/ru/document/view/4646868?publication=0>> (дата звернення: 02.01.2020).
- Закон Республики Беларусь О медиации № 58-3, 2013. *Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь*. [онлайн] Доступно: <<https://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11300058>> (дата звернення: 02.01.2020).

- Закон Республики Казахстан О медиации № 401-IV, 2011. *Параграф «Юрист»*. [онлайн] Доступно: <https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30927376#pos=310;7> (дата звернення 02.01.2020).
- Закон України Про адвокатуру та адвокатську діяльність № 5076-VI, 2012. *Відомості Верховної Ради України*, 27, с.1438.
- Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012. *Відомості Верховної Ради України*, 9-10, с.474.
- Леошкевич, Е.В., 2016. Медиационная тайна. *Научная сессия ГУАП: сборник докладов*, г. Санкт-Петербург, 11-15 апреля 2016. Санкт-Петербург: ГУАП, Ч.3: гуманитарные науки, с.304-305.
- Мазаракі, Н.А., 2017. Зміст принципу конфіденційності медіації. *Прикарпатський юридичний вісник*, 6(1), с.30-33.
- Малига, В.А. та Станкевич, В.Л., 2012. “Конфіденційність” та “професійна таємниця” як юридичні категорії: зміст та співвідношення. *Європейські перспективи*, 4(1), с.24-32.
- Огречук, Г.О., 2016. *Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів*. Канд. юрид. наук. Автореферат. Національна академія внутрішніх справ. Київ.
- Полищук, В., 2020. Как обеспечить конфиденциальность медиации? *Медиация Европа-Азия*, [онлайн] 22 июля. Доступно за: <<https://mediation-eurasia.pro/blogi/kak-obespechit-konfidencial%27nost-mediacii/>> (дата звернення 02.10.2020).
- З’їзд адвокатів України, 2017. Правила адвокатської етики. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>> (дата звернення 02.01.2020).
- Міністерство соціальної політики України, 2016. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації). *Офіційний вісник України*, 77, с.121.
- Проект Закону України Про медіацію № 3504, 2020. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877> (дата звернення 02.10.2020).
- Шумова, К.А., 2015а. Сущность и критерии реализации принципа конфиденциальности примирительной процедуры с участием посредника (медиации). *Вестник Владимирского юридического института*, 4, с.141-144.
- Шумова, К.А., 2015б. *Принципы медиации*. Канд. юрид. наук. Диссертация. Саратовская государственная юридическая академия.
- Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters, 2008. *Official Journal of the European Union*, [online] 51(L136). Available at: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/52/oj>> (Accessed 02.01.2020).
- Freedman, L.R. and Prigoff, M.L., 1986. Confidentiality in mediation: The need for protection. *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, 2(1), p.37-45.
- Laubscher, M., 2018. Confidentiality in mediation – what can we learn? In: International Institute of Social and Economic Sciences, 2018. *Proceedings of the 39th International Academic Conference, Amsterdam, 19-22 June 2018*. Available at: <<https://iises.net/proceedings/39th-international-academic-conference-amsterdam/table-of-content/detail?article=confidentiality-in-mediation-what-can-we-learn->> DOI: 10.20472/IAC.2018.039.026 (Accessed 02.01.2020).

References

- Bitsai, A.V., 2015. Dotrymanna konfidentsiinosti poserednytstva advokatom-mediatorom v Ukraini [Abidance confidentiality of mediation by the advocate-mediator in Ukraine]. *Law Review of Kyiv University of Law*, 1, p.248-251. (in Ukrainian).
- Bryhinets, A.V., 2018. *Pravove zabezpechennia konfidentsiinosti u finansovopravovykh vidnosynakhni* [Legal support of confidentiality in financial and legal relations]. Ph.D. thesis. Research Institute of Public Law, Kyiv. (in Ukrainian).
- Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters, 2008. *Official Journal of the European Union*, [online] 51(L136). Available at: <<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/52/oj>> (Accessed 02.01.2020).
- Freedman, L.R. and Prigoff, M.L., 1986. Confidentiality in mediation: The need for protection. *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, 2(1), p.37-45.
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Procedural Code of Ukraine], 2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 9-10, p.474. (in Ukrainian).
- Laubscher, M., 2018. Confidentiality in mediation – what can we learn? In: International Institute of Social and Economic Sciences, 2018. *Proceedings of the 39th International Academic Conference, Amsterdam, 19-22 June 2018*. Available at: <<https://iises.net/proceedings/39th-international-academic-conference-amsterdam/table-of-content/detail?article=confidentiality-in-mediation-what-can-we-learn->> DOI: 10.20472/IAC.2018.039.026 (Accessed 02.01.2020).
- Leoshkevich, Ye.V., 2016. Mediatsionnaya tayna [The mystery of mediation]. *Nauchnaia sessiia GUAP: abstracts of papers*, Sankt-Peterburg, 11-15 April 2016. Sankt-Peterburg: GUAP, P.3: humanitarian sciences, p.304-305. (in Russian).
- Malyha, V.A. and Stankevych, V.L., 2012. "Konfidentsiinist" ta "profesiina taiemnytsia" yak yurydychni katehorii: znist ta spivvidnoshennia. [«Confidentiality» and «professional secret» as legal categories: content and relationship]. *European perspective*, 4(1), p.24-32. (in Ukrainian).
- Mazaraki, N.A., 2017. Zmist pryntsypu konfidentsiinosti mediatsii [The scope of confidentiality principle in mediation]. *Subcarpathian Law Herald*, 6(1), p.30-33. (in Ukrainian).
- Ogrenchuk, G.O., 2016. *Pravove rehuliuвання zastosuvannya mediatsii pry vyrishenni tsyvilno-pravovykh sporiv* [Legal regulation of usage of mediation upon resolving civil disputes]. Ph.D. thesis. National Academy of Internal Affairs, Kyiv. (in Ukrainian).
- Polyshchuk, V., 2020. Kak obespechyt konfydentsialnost medyatsyy? [How to ensure confidentiality of mediation?]. *Mediation Europe-Asia*, [online] July 22. Available at: <https://mediation-eurasia.pro/blogi/kak-obespechit-konfidencialnost-mediatsii/> (Accessed 02.01.2020). (in Russian).
- Zidz advokativ Ukrainy, 2017. Pravyla advokatskoi etyky [Rules of law ethics]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>> (Accessed 02.01.2020). (in Ukrainian).
- Ministry of Social Policy of Ukraine, 2016. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy poserednytstva (mediatsii) [About the statement of the State standard of social service of mediation]. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy*, 77, s.121. (in Ukrainian).
- Proekt Zakonu Ukrainy Pro mediatsiiu № 3504 [Draft Law of Ukraine on Mediation № 3504], 2020. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at:

- <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877> (Accessed 02.01.2020). (in Ukrainian).
- Shumova, K.A., 2015a. Sushchnost i kryterii ryealizatsii printsipa konfidyentsialnosti primirnyelnoy protsyedury s uchastiyem posryednika (myediatsii) [Essence and criteria for the implementation of the confidentiality principle of conciliation with the participation of a mediator (mediation)]. *Scientific and Educational Journal «Bulletin of Vladimir Law Institute*, 4, p.141-144. (in Russian).
- Shumova, K.A., 2015b. *Printsipy mediatsii [Principle of mediation]*. Ph.D. thesis. Saratovskaia hosudarstvennaia yurydycheskaia akademyia. (in Russian).
- Zakon Gruzii O mediatsii № 4954 [Georgian Law on Mediation№ 4954], 2019. *Zakonodatelnyi Vestnik Gruzii*. [online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/ru/document/view/4646868?publication=0>> (Accessed 02.01.2020). (in Russian).
- Zakon Respubliki Belarus O mediatsii № 58-3 [Law of the Republic of Belarus On Mediation№ 58-3], 2013. *Natsionalnyi pravovoi Internet-portal Respubliki Belarus*. [online] Available at: <<https://www.pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11300058>> (Accessed 02.01.2020). (in Russian).
- Zakon Respubliki Kazakhstan O mediatsii № 401-IV [Law of the Republic of Kazakhstan On Mediation№ 401-IV], 2011. *Paragraf «Iurist»*. [online] Available at : <https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30927376#pos=310;7> (Accessed 02.01.2020). (in Russian).
- Zakon Ukrainy Pro advokaturu ta advokatsku diialni № 5076-VI [Law of Ukraine On the Bar and Legal Practice№ 5076-VI], 2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 27, p.1438. (in Ukrainian).

K. Tokarieva

THE PROBLEM OF LEGISLATIVE REGULATION OF THE PRINCIPLE OF CONFIDENTIALITY IN MEDIATION

The article deals with the analysis of the problem of normative regulation of the principle of confidentiality of mediation in Ukraine. The importance of confidentiality for the mediation process is recognized at the international level, in particular in the Directive №2008/52/ EU of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters in 2008. For a successful mediation procedure, it is important for the participants to be completely open and confident in the proper protection of information that becomes familiar during its implementation. Therefore, the legal regulation of the secrecy of mediation must be perfect, as it is a key factor in building public confidence in the new institution of peaceful dispute resolution.

The author explores approaches to understanding of the concept of "confidentiality". The international regulation of the principle of confidentiality of mediation and foreign experience of its enshrinement in the regulations of countries such as Spain, Georgia, Kazakhstan, Russia and Belarus are analyzed. It is established that the current domestic legislation and the draft law on mediation do not contain sufficient guarantees for the implementation and maintenance of the principle of confidentiality.

It is concluded that there is a high level of threat of abuse in the field of mediation confidentiality. The author identifies the need for a reasonable restriction on non-disclosure of the secrecy of mediation under certain conditions and proposes the main directions of improving the regulatory framework for the principle of confidentiality of mediation. Among them there are: the definition of a clear list of exceptions to the principle of confidentiality, detailed regulation of the liability of participants in the procedure for violating the secrecy of mediation, improving the legal status of the mediator in terms of confidentiality and more.

Key words: mediation, principles of mediation, confidentiality, regulation, witness immunity, secrecy of mediation.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2020 р.

УДК 342.951(477)

А. І. Садовенко

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КОСМЕТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Наголошено на зв'язку неналежного рівня надання косметологічних послуг з можливістю завдання шкоди здоров'ю та життю людини. Здійснено характеристику сучасного стану адміністративно-правового регулювання ринку косметологічних послуг. Виявлено такі характерні особливості адміністративно-правового регулювання ринку косметологічних послуг: відсутність єдиного об'єкта правового регулювання, торкається різних сфер суспільних відносин, серед яких: охорона здоров'я; господарська (підприємницька) діяльність; технічне регулювання та оцінка відповідності; зосередженість титульних положень адміністративно-правового регулювання ринку косметологічних послуг на підзаконному рівні; невідповідність сучасного стану адміністративно-правового регулювання специфіці суспільних відносин цієї сфери. Обґрунтовано доцільність уніфікації правового регулювання суспільних відносин, які складаються у сфері функціонування ринку косметологічних послуг у межах окремого акта на рівні закону.

Ключові слова: правове регулювання, адміністративно-правове регулювання, ринок косметологічних послуг, охорона здоров'я, господарська діяльність, технічне регулювання.

DOI 10.34079/2226-3047-2020-11-20-90-101

Постановка проблеми. Євроінтеграційні прагнення суспільства як одного з основних завдань перед Україною ставлять необхідність удосконалення правового регулювання державного і громадського життя. Особливе значення у цьому напрямі посідає сфера ринку косметологічних послуг, неналежний рівень надання яких нерозривно пов'язаний з можливістю завдання шкоди здоров'ю та навіть життю людини. Водночас саме держава закріпила за собою як головний обов'язок захист життя та здоров'я, утвердження і забезпечення прав та свобод людини. Відповідно оцінка сучасного стану адміністративно-правового регулювання ринку